СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 251. Джерзі Сіти, Н. Дж., понеділок, 28-го жовтня 1935. — VOL. XLIII. No. 251. Jersey City, N. J., Monday, October 28, 1935. THREE CENTS

ПРЕЗИДЕНТ ЗА ПОСТІЙНЕ НОРМУВАННЯ РІЛЬНИЦТВА

ВАШИНҐТОН. — Супроти широкого зацікавлення справами рільництва президент Рузвелт видав публичну заяву про погляди уряду на ці справи. В головнім уступі цеї заяви президент каже, що урядове бюро для справ рільництва, так звана „адміністрація рільничого примінення" (коротко звісна як "Ей-Ей-Ей"), повинна бути перемінена з надзвичайного тіла на постійне.

Цими словами уряд заявляється за постійну реґуляцію рільничої продукції та торговлі рільничими продуктами. Продукция, каже президент, повинна бути достроєна до потреб ринку, домашнього й заграничного.

Цьому достроєнню перешкаджає тепер те, що край непевний, чи закони, ухвалені останньою сесією конґресу, годяться з конституцією. Тому теж уряд натискає на найвищий суд Злучених Держав, щоб якнайскорше видав рішення в тих справах, у котрих це питання зачіплене.

60,000 ЗАПОМОГОВИХ РОБІТНИКІВ У СТЕЙТІ НЮ ЙОРК.

ОЛБАНІ. — „Нюйорська стейтова адміністрація поступу праць" дістала на запомогові роботи 26 мілонів долярів і в понеділок пускає в рух роботи, що мають заняти разом 60,000 робітників.

ПРИХИЛЬНИКИ ТАВНСЕНДА ПОШИРЮЮТЬ СВОЮ АҐІТАЦІЮ.

ШІКАҐО. — Тут відбулася перша конвенція клюбів Тавнсенда. На конвенцію зявилися коло 7,000 делеґатів.

Всі вони з одушевленням приймали бесідників, що запевняли їх, що в Америці так довго не буде добра, поки кождий чоловік, що має 60 літ життя, не буде діставати з Вашинґтону кождого місяця чек на 200 долярів.

ВІДКЛИКАЛИ ПОДАТКИ ВІД ПРОДАЖІВ.

ТРЕНТОН (Ню Джерзі). — Леґіслятура ухвалила на спеціяльній сесії відкликати закон про податок від продажів, а ґубернатор Гофмен негайно ухвалу підписав.

Закон обовязув усього від 1-го липня. Проти закона при голосуванню були 50 членів палати послів, за нього 3. У сенаті всі були за скасування податку.

ВІДГУКИ СМЕРТИ ҐЕНҐСТЕРА ШУЛЦА.

НЮ ЙОРК. — Напад ґенґстерів на шайку рекетіра Доча Шулца потягнув за собою вже смерть четвертого товариша Шулца.

Розбивши шайку Доча Шулца та вбивши самого лідера, ці ґенґстери захопили всі рекетірські підприємства Доча Шулца.

Поліція старається розвязати питання, хто це вбив Доча Шулца. В тій цили поліція передовсім розслідживає те, що Доч Шулц наговорив перед смертю в горячці.

ҐЕНҐСТЕРСЬКИЙ НАПАД НА РЕДАКТОРА.

МИНЕАПОЛИС. — До місцевого шпиталю доставлено тяжко побитого Волтера Лиґета, редактора тижневика „Мидвест Америкен".

Побитий каже, що одна розведена жінка закликала його до ресторану на побачення. Коли він зайшов на означене місце, він застав кількох чоловіків, котрі обіцяли йому гроші, якщо він перестане виступати в ґазеті проти власників домів гри й розпусти. Лиґет каже, що він на це відповів, що буде вести проти цих домів кампанію так довго, як довго вони будуть існувати. Тоді на нього напали й тяжко побили.

Лиґет називає імена напасників та каже, що, вийшовши з шпиталю, він почне проти них судове доходження.

ПОСАДНИК МІСТА ПЕРЕПРОШУЄ.

НЮ ЙОРК. — Минулої середи на переслуханню перед оціночною радою міста посадник міста Ля Ґвардія назвав д-ра Джана Тилдслія, заступника суперінтендента ради шкільної, неуком, який дістав своє становище завдяки політиканству.

Д-р Тилдслі зажадав від Ля Ґвардії перепросин за образу, кажучи при тому, що він голосував на Ля Ґвардію й ще буде, якщо Ля Ґвардія буде ще раз кандидувати. У пятницю посадник міста подав до ґазет перепросини. Ля Ґвардія висказує жаль, що вжив таких „сильних висловів".

НОВИЙ ТЕЛЕФОНІЧНИЙ АПАРАТ.

НЮ ЙОРК. — Телефонічне підприємство Бела заповідає, що до двох літ заведе для всіх абонентів нові телефонічні апарати.

Новина лежить у тому, що властивий апарат до телефонування не буде вже відділений від скринки з дзвінком до викликування абонента, але буде буде получений в один апарат, що не буде причіпатися до стіни, а буде даватись переносити.

ЖЕРТВИ В ЛЮДЯХ В ПОЖАРАХ КОРЧІВ.

ЛОС АНДЖЕЛЕС (Каліфорнія). — 4 особи пропали безслідно підчас пожарів корчів, що навістили околицю Малібу Лейк. Кількагодинні пошукування не дали ніякого висліду.

НОВІ АРЕШТУВАННЯ И РЕПРЕСІЇ У СХІДНІЙ УКРАЇНІ.

З Москви пишуть: Советська влада знову викрила законспіровані ґрупи українських „націоналістів", що вели серед населення сепаратистичну аґітацію. Характеристичною рисою викритих „націоналістичних" груп є те, що складаються вони майже виключно з молодих робітників, вихованих уже в советських умовинах. В донецькому басейні арештовано управителя виділу пропаґанди ленінізму при партійнім комітеті, Бабака, що водночас виконував обовязки предсідника верифікаційної комісії. Крім Бабака арештовано теж редактора часопису „Червоне Запоріжжя" та інших членів партії. Всіх обвинувачується, мовляв — вели „націоналістичну" пропаґанду. В місцевості Христинівка викрито групу українських „націоналістів", що вела свою пропаґанду в комсомолі і в школі. Арештовано директора середньої школи, Рибака, та вчителів: Любомського, Кочубея й інших. В шкільній бібліотеці знайдено видання з часів отамана Петлюри, які поширювано серед молоді.

Крім доконаних арештовань центральні власти розвязали партійний районовий комітет і потягнули до відповідальности президію цього комітету під закидом толерування української „націоналістичної" пропаґанди.

КОЛИ МАШИНІСТ ПЯНИЙ.

На залізничому двірці в Сосновцу трапилася така подія. Особовий поїзд, що приїхав з Домброви, рушив нагло зі стації в напрямі Шопеніц без ніякого сиґналу. Могло дійти до катастрофи, бо тим самим шляхом мав надіхати поспішний поїзд з Катовиць. Сиґнали перестороги завважив помічник машиніста і він, відтрутивши машиніста, зупинив поїзд. Виявилося, що машиніст Францішек Заґурняк був зовсім пяний.

СПРОНЕВІРЕННЯ НА МУКАЧІВСЬКІЙ ПОЧТІ.

Францішек Сікора, почтовий урядовець у Мукачеві, спроневірив 20 тисяч кч., а потім утік за кордон. Як кажуть, хотів дістатися до Італії і там зголоситися добровольцем до італійської армії і дістатися на етіопський фронт. Але в Австрії його поліція зловила, дала знати чехословацькій владі, а покищо примістила його у вязниці у Вайскірхені. Тепер дістала мукачівська поліція повідомлення, що Сікора у вязниці повісився і помер. На дефравдацію навело його легкодушне життя.

ЗА ЛІТЕРАТУРУ ОУН.

Перед лавою суддів присяглих при окружному суді в Бережанах відбулася карна розправа проти Василя Качоровського, ґімназійного ученика родом з Костенева, перемишлянського повіту. Прокуратура обвинувачувала його в кольпортажі нелеґальної літератури ОУН. На підставі потверджуючого вердикту суддів присяглих трибунал засудив підсудного на один рік і 6 місяців тюрми, враховуючи йому арешт від 13. жовтня 1934 р.

КОЗАЦЬКИЙ РУХ У БРАЗИЛІЇ.

В червні ц. р. в кольонії Іраті відбулася четверта козацька Рада при великій скількости присутніх. Наради почалися в місцевій українській школі живим образом, який зображував розпняту Україну, виставою й концертовими продукціями та осібним словом отамана Головної Ради, Ол. Сагайдачного.

Орґанізація Молодого Козацтва зростає і вже тепер нараховує 17 відділів із 345 членами. Вона обертає поважним капіталом, члени роблять значний поступ на освітній ділянці, що місяця відбуваються вистави і літературні вечорі. При ній існує теж товариство „Союз Українок" із 149 членицями. Серед козацтва переводять часто збірки на старий край, інвалідів, Музей у Празі, на церкву в Бразилії, влаштовують дебати й національні свята. З перегляду звітів замітний зріст жертвенности членів на національні цілі й своєї орґанізації. В багатьох куріннях ухвалено, щоб за почином і пропозицією членів створити залізний фонд на визволення України, щоб у слушний час ці гроші передати лише на цілі Української Армії. Гроші ці будуть зложені в банку на повищу ціль (а не на жадну іншу); гроші перебере управа Молодого Козацтва. Дотепер всі члени Молодого Козацтва сформовані на військовий лад з осібними виказками (військові книжечки) і т. п. Орґанізаційний рух у Бразилії серед наших замітно покращав; є надії, що вдасться зорґанізувати в орґанізаційні лави всіх переселенців.

В Курітибі відчувается брак відповідної бурси для молоді і дітей; дискусія над тим уже проходить, щоб тільки зреалізувати це в діло.

РУМУНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА ГЕРОЙКА.

В Букарешті відкрито памятник Катерині Теодорів, побудований у самому центрі міста союзом румунских жінок. Відкриття відбулося з великою парадою при участи самого короля. Катерина Теодорів уродилася в. 1898 р. в малій місцевости під Букарештом і ходила до середньої школи в столиці краю. З вибухом війни вступила до санітарного відділу, що опікувався транспортами ранених вояків, що приходили з фронту. Довідавшись про смерть свого брата, що поляг у бою, молода дівчина рішила пімститись. Переоділася за вояка і пішла на боєвий фронт. У 1916 р. вона була ранена і дісталася до шпиталю в Ясах. Коли подужала, її арештовано за ношення забороненого однострою. Але згодом її пустили на волю, зробили поручником і відзначили військовим хрестом. І 18-літня дівчина знову пішла зі своїм відділом на фронт. Тут згинула, прострілена ворожими кулями. Смерть Катерини Теодорів перейшла до історії, що назвала її національною геройкою Румунії.

БУХНУЛА НАФТА ЗПІД ПІДЛОГИ.

В помешканні якогось Голля в Дрогобичі піччю розляглся гук, вслід за чим крізь щілини в підлозі почала бухати нафтова ропа. На місце вибуху нового нафтового джерела приїхала гірнича комісія.

МУДРИЙ ОДНИМ З ВІЦЕМАРШАЛІВ СОЙМУ.

При уконститууванні президії польського сойму вибрано одним з пятьох віцемаршалів посла Василя Мудрого, що одержав при голосуванні на те становище 153 голоси.

ПІД ЗНАКОМ ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА.

У Турків знаком нашого Червоного Хреста є червоний півмісяць на білому підкладі, у Персів червоний лев, у Китайців червоний змій.

ПОДВИГИ ШАХОВОГО МИСТЦЯ.

Світовий мистець шахів д-р Альохін розіграв у Білостоці одночасно 36 партій, з яких виграв 21, ремісував 9 і програв 6. У Ґродні він розіграв одночасно 40 партій, з яких виграв 32, ремісував 5 і програв 3. Сензацію викликала програна світового мистця з 12-літнім Ізааком Шидельським. Неменше цікавою була гра з Яковом Шидельським, братом Ізаака, що тревала 6 годин і також скінчилася програною д-ра Альохіна.

СЛІДИ ЛЮДИНИ ЗПЕРЕД 200 ТИСЯЧ ЛІТ.

До Москви повернулась наукова експедиція, що перевела досліди в районах: севастопільському, бакчисерайському і ялчинському. Вона зробила незвичайно цінні відкриття. На узгірі села Бички, на лівому березі ріки Кача, відкрили оселю неандертальської людини, що жила в тих сторонах тому 200 тисяч літ. Знайшли кремінні знаряди. Досі оселі з тої доби знаходилися переважно в печерах. Це перший випадок віднайдення неандертальської людини на отвертому просторі. Біля цього числа вперше на Кримі знайшли цікаві рисунки, що походять мабуть з часів перед приходом Скитів. Рисунки зроблені на висоті двох метрів і 10 м. завдовжки. Оподалік села Чаркас Кермен знайшли сліди людини з азильської доби зперед 25 тисяч літ. У тій самій місцевости під верствою глини знайшли теж сліди людини ще давнішої доби, а саме зперед 40 до 50 тисяч літ.

НАПАД БАНДИТІВ НА СЕЛО.

На мешканців села Глинних Горішній, пов. Ясло, напали в ночі сім бандитів. Стероризувавши їх зброєю, оґрабили 7 господарств і, користаючи зі зливного дощу, втекли з добичею.

ВОВКИ НАПАДАЮТЬ НА ХУДОБУ.

В громаді Деревня під Слонимом появилася тічня вовків і схопила з пасовиска одного коня та корову. Населення звернулося до старости за дозволом носити зброю задля оборони перед хижаками.

СТРІЛЯННЯ ДО ПОЇЗДУ „ХЛОПЯЧИЙ ЖАРТ".

Поліція в Енґелвуд, Н. Дж., розслідила, що за пострілення банкира Булвінкела, підчас їзди поїздом залізниці Ірі винувата шайка 5 хлопців, що жартом стріляли собі до поїзду. Вистріл, що ранив пасажира, як кажуть хлопці, віддав 13-літній Джан Джадсон Пірсон з Енґелвуду. Пасажир виздоровлює й не думає хлопців потягати до відповідальности, але залізниця думає інакше, бо, мовляв, пустуни від якогось часу робили залізниці всякі пакости.

ВИКЛЮЧЕНО МІЛЄНУ РУДНИЦЬКУ З ПАРТІЇ УНДО

ЛЬВІВ. — Президія Центрального Комітету УНДО оголосила комунікат із засідання, що відбулося дня 12-го жовтня, на якім розглянено противиборчу акцію членів Центрального Комітету, бувшої посолки п. Мілени Рудницької і п. Олени Федак-Шепаровичевої, суперечну з ухвалами Народнього і Центрального Комітету. Центральний Комітет УНДО рішив скреслити їх зі списків членів партії.

За нарушення партійної дисципліни в часі виборів рішено крім вище згаданих зчеркнути ще зі списків партії п. Михайла Ліщака з Потока (Рогатинщина) і п. Павла Чайківського з Теребовлі.

ВАСИЛЬ МУДРИЙ ГОЛОВОЮ УНДО.

ЛЬВІВ. — Дотеперішній голова УНДО, д-р Дмитро Левицький, що, як відомо, вже від довшого часу не виконував обовязків і був усунений від фактичного проводу, вніс резиґнацію з головства. Центральний комітет УНДО приняв цю резиґнацію до відома.

Головою УНДО вибрано дотеперішнього заступника голови, редактора Василя Мудрого.

ЗАЯВА „ДІЛА".

ЛЬВІВ. — Видавнича спілка „Діло", яка є власницею ґазети тоїж назви, подала до відома, що з причини, що начальний редактор „Діла" п. Василь Мудрий став послом, на час його посольства редаґуватиме часопис редакційна колеґія.

З ТРАҐІЧНИХ ПОДІЙ ВОЛИНІ: ВБИТО ЩЕ ОДНОГО СВЯЩЕНИКА.

КОСТОПІЛЬ (Волинь під Польщею). — Дня 28-го вересня згинув від револьверової кулі ще один православний священик на Волині, а саме парох із села Ставок, Арсен Татура, людина під 50 років. Таємницю вбивства вияснить хіба слідство. Та можна вже тепер згадати за деякі моменти з життя села взагалі. В минулому році хтось на передодні одного свята прикрасив огорожу біля церкви жовто-блакитними прапорцями. Хтось доніс поліції. А далі арешти, слідство, суд. Почалося, як звичайно, незадоволення серед молоді. До цього прийшла ще друга обставина. Молодше селянство Ставок від довшого часу бореться за українізацію церкви. Небіжчик свящ. Татура противився тому. З яких мотивів, не знаємо. Ріжно кажуть, навіть і те, що особисто він був проти української мови в церкві. Врешті під натиском селян, чи властиво їх молодшої частини, небіжчик заявив, що справу обміркує, але для цього мусить мати вимогу на письмі. Зібралися молодші та підписали таке домагання. І дивний збіг обставин: управа каменоломів у так званій Івановій Долині („Янова Долина"), виповіла працю всім тим, що підписали заяву про українізацію церкви. Здається, що траґічного дня саме усунули їх від праці в каменоломах. Всі ці обставини та збіг ріжних подій дають багато до думання над тим сліпим кутом, у який загнане життя української молоді Волині, що зростає у своїй українській свідомости надзвичайно швидко, в міру зросту ріжних обмежень і перешкод.

Таке пише Волиняк у дописі до львівського „Діла".

УКРАЇНЦІ ЗАПРОШЕНІ ДО ОПЕРИ В ЛИТВІ.

ЛЬВІВ. — Оперова співачка Марія Сокіл і диріґент Антін Рудницький дістали від Дирекції Литовської Державної Опери в Кавнасі запрошення на низку гостинних виступів. Першим з них, 29-го б. місяця, буде Симфонічний Концерт, яким диріґуватиме Антін Рудницький (солістка концерту: Марія Сокіл). — Програма складатиметься виключно з творів сучасних українських композиторів. Перший виступ Марії Сокіл в опері буде в Рубінштайна „Демоні", в партії Тамари, яку артистка співатиме на бажання Дирекції Опери українською мовою. Крім виступів у Кавнасі намічені ще виступи в інших містах Литви.

ІНАВҐУРАЦІЯ БОГОСЛОВСЬКОЇ АКАДЕМІЇ.

ЛЬВІВ. — Інавґурація нового академічного року у Греко-Кат. Богословській Академії у Львові пройшла дуже святочно. Звідомлення з діяльности зложив о. ректор д-р Йосиф Сліпий. З того звідомлення довідалися приявні про зріст ріжних аґенд Академії й дальшу її роботу. В минулому році збільшився професорський збір знов на кілька сил. Тепер є на фільософічному виділі 11 професорів, а на теольоґічному 15. Музей Академії теж виказує зріст, бо за минулий рік прибуло дальших 226 експонатів. Заходом Музею переведено розкопи в Побережі. Директором Музею є д-р Драґан. Наукова бібліотека Академії збільшилася на 400 томів. Видано теж нові наукові праці. Слухачів в Академії було в останнім семестрі 193 на теольоґічному виділі, а 168 на фільософічному. Свято закінчено відспіванням національного гимну.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Se nd Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on Carch 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accept I for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з питниці (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

„ПОКРИВДЖЕНА ІТАЛІЯ"

Коли ввесь майже світ збирається на осуд італійської інвазії Етіопії, а Італія всетаки стоїть на своїм і на цей широкий присуд не звертає уваги, то це вимагає ближчого вияснення. Осуд цей спирається на моральних мотивах і ці мотиви висунули дуже виразно на зборах Ліґи Націй представники Анґлії, що донедавна ще вважалася за приятельку Італії. Чому приписати цю впертість Італії?

Розяснює це питання поважний анґлійський тижневик „Ню Стейтсмен енд Нейшен" словами, які треба подивляти за отвертість. „Італія", говорить він, „вийшла з останньої війни як обдурений бандит. Інші злодії вийшли з грабіжу з добиччю, заявляючи світови, що вони мають найшляхотніші наміри держати цю добич як довірений собі маеток для нового славного світу, але так міцно держали цю добич, що ні крихітка її не припала Італії. Британія забрала Танґаніку, німецьку Південно-Західню Африку, частину Тоґолянду і Камеруну, Палестину, Ірак і багацько більше. Франція забрала Сирію та добилася ще більше території в північній і центральній Африці. Японія загорнула німецьку сферу впливів у Китаю та забралася з часом ковтати Манджурію всупереч Лізі та великим державам, головно Америці. У світі бандитів Італія почувалася як покривджений бандит: адже може людина, коли її позбавили того, що їй не належиться, почуватися покривдженою, таксамо, якби її позбавлено того, що їй належиться".

Неменше отвертими словами вияснює анґлійський тижневик, чому Італія не може заслухуватися в слова Анґлії: „Навернений злодій, навіть як його навернення щире, ледви чи може бути популярним між своїми давніми товаришами, що не добилися своєї добичі. Як він їм проповідує, на них це не робить враження. Це є наша доля (Анґлійців). Слова сера Семюела Гора можуть звучати як щирі, для анґлійських ух, і можуть походити зі щирого серця, але вони мусять інакше звучати для Мусолінія, ба навіть для пересічного Італійця. Ми мусимо здержати Італію, як зможемо, для добра будуччини людства, але ми повинні проповідувати якнайменше, хоч як ми певні, що маємо слушність. Час буде трубіти про нашу чесноту, як ми дамо світови практичний доказ, що ми не лицеміри, що думають більше за Єгипет і Суез, ніж за Етіопію, та про престіж Британської Імперії, ніж про будучність Ліґи. Словом, як ми покажемо світови, що не печемо гуски Мусолінія на те, щоб її потім проковтнути самим".

„Але як може Анґлія практично засвідчити світови?" — питається „Ню Стейтсмен енд Нейшен", і далі приходить до переконання, що Анґлія такого засобу не має.

Через вузькоглядну політику держав світ не має нині способів уникнути війни, не дивлячись на найщиріші бажання.

(Львів).

ПО ПОХИЛІЙ ПЛОЩИНІ

„Хто скаже а, мусить сказати б", говорить прислівя. Так сталося з нашим табором (УНДО і „Нова Зоря"), що пішли на компроміс і дали себе „вибрати" та призначити послами й сенаторами безвпливового парляменту у Варшаві.

Досі ніби аксіомою було в Галичині, і то в усіх кругах, у тім числі і в ундівськім, що волинська ґрупа „певнівців" це в суті річи ґрупа, виражаючись вульґарно, хрунівська. Ґрупа, яка за пару тепленьких посад віддала на поталу ціле орґанізоване волинське українське життя, тої нашої землі, де тепер нема ні кооператив незалежних, ні преси незалежної, ні шкіл наших, ні незалежнього політичного представництва, де всякий прояв, навіть чисто культурного українського життя, проскрибоється як державний злочин... Ціла наша суспільність на Волині і в Галичині таврувала політику „певнівців" як політику національної зради. Але ось ледви минули „вибори", ледви уконституувався новий сойм, а вже в орґані станиславівського владики, його ґрупи, з якої ввійшли два „репрезентанти" до варшавського парляменту, в „Новій Зорі" зявляється не дискусійна, а редакційна стаття, яка, ні більше ні менше, радить галицькій репрезентації в соймі і в сенаті злучитися в один клюб з „певнівцями" з Волині. „Нова Зоря" (ч. 76) пише: „Як відомо, дотеперішня українська політика в Галичині займала супроти Польщі неґативне становище. Парляментарний вислів тому неґативному становищу давали українські посли й сенатори з Галичини. Вони вели опозицію в соймі і сенаті. Зовсім інакше було українське становище на Волині. Воно було там супроти Польщі позитивне (не воно, а становище ґрупи Певного. — Ред.). А парляментарний вислів тому позитивному станощу давали українські посли і сенатори з Волині, які підпирали уряд. Та тепер відносини основно змінилися (?). Суть тої зміни в тім, що тепер і Галичина пішла слідами Волині і змінила своє дотеперішнє становище супроти Польщі (не Галичина, а УНДО і „Нова Зоря" — Ред.). Наглядне свідоцтво такої зміни і є українсько-польське порозуміння і вибір українського парляментарного представництва зі спільних польсько-українських ліст. Отже **таксамо,** як це мало місце передтим і тепер на Волині. Супроти того нині нема вже ніякої розумної рації, щоб нове українське парляментарне представництво в Польщі творило в польськім парляменті два окремі українські клюби: галицький і волинський. Їм час зєднатися, бо відношення до теперішнього „статус кво" на західньо-українських землях не може вже ділити українських представників".

Поминаємо крутий стиль і свідому брехню цеї статті, в якій поступування маленької жменьки волинських перекиньчиків і одної партії ОНДО в Галичині (плюс ґрупи „Нової Зорі) ідентифікується з настроями і намірами цілої української суспільности, позбавленої свободи вияву думки. Поминаємо це, а стверджуємо лише факт, що льоґічним наслідком заключеної виборчої угоди для УНДО і „Нової Зорі" є злиття з „певнівцями", евентуально вступ до їх клюбу, ну і спільна тактика, себто тактика реґіоналізму, тактика признання відламу української нації по цей бік Збруча за племя польської нації, за етноґрафічну її відміну, яка може піднести претенсії хіба на свій діялект, народню ношу і церкву, а в усім іншім має становити інтеґральну частину іншого народу, вважаючи його культуру своєю культурою, його державу своєю державою, і прямувати до повного злиття з „народом-паном"...

А так роблять „певнівці" на Волині, і цього від них вимагає польська влада. Тепер тим шляхом закликає піти наше громадянство „Нова Зоря", орган еп. Хомишина.

До такого упадку ще не дійшла ніяка політична ґрупа в Галичині, поминаючи хіба москофілів і комуністів. Наша заграниична преса, яка має свободу вислову, повинна, щоби баламутство не ширилося, знати, як стоять справи у краю, й отворити очі своїм читачам на ті дві жалюгідні ґрупки, які і далі намагаються грати ролю проводу в Галичині, ролю, на яку не мають ніякого права ні кваліфікацій.

ПОЛЬСЬКА ҐАЗЕТА ПРО ПЛЯН І ВИКОНАННЯ ВБИВСТВА МІНІСТРА ПЄРАЦЬКОГО

„Ілюстровани Курєр Цодзенни" з 12. жовтня ц. р. оголосив дальші подробиці у справі вбивства міністра Пєрацького, а саме, як і де повстав плян атентату, хто був його творцем і вкінці як змовники цей плян виконали Цей опис польської ґазети передає теж львівське „Діло". Понижче подаємо за „Ділом" те, що написала польська ґазета.

Плян убивства.

Виявляється, що плян убивства мін. Пєрацького повстав уже в 1933 р. і майже ввесь рік ішли приготування до атентату **Плян убивства міністра вийшов від проводу ОУН. Плян зродився в голови проводу, Евгена Коновальця, боевого референта Проводу ОУН, Еміліяна Сеника і сотника кінноти бувшої Української Армії, Ріка Ярого.** Всі три вони давали головні прикази як начальна влада ОУН. Коновалець і його товариші доручили зорґанізувати і виконати атентат **шефови ОУН на Польщу, яким був 26-літній Степан Бандера. В тому часі Бандера був іще студентом львіської політехніки.** В першу черґу Бандера приступив до зорґанізування і переведення розвідки на терені Варшави і до цього **вислав Миколу Лебедя та Дарію Гнатківську.** Лебедь був ґімназійним абсольвентом у Львові, Гнатківська теж була ґімназійною абсольвенткою. **Обоє приїхали до Варшави вже в 1933 р. і тут спершу приступили до обсервації і розвідки, опісля до орґанізації атентату. Змовники заздалегідь приготовили т. зв. хати, себто схови і криївки, щоб улекшити втечу вбивникови.**

Поїздки до Варшави.

Безпосереднім убивником був Гриць Мацейко. Виходить, що **Мацейко,** 20-літній хлопчина, **був цинко-літоґрафічним практикантом у Львові.** Вже на довший час перед атентатом візвав Мацейка до себе шеф ОУН, Бандера, і **видав йому приказ убити міністра.** Перший раз Мацейко дістав приказ виїхати до Варшави у травні 1934 р. Бандера подав Мацейкови адресу Лебедя, що тоді перебував у Варшаві, до якого Мацейко мав зголоситися. По приїзді Мацейка до Варшави і стрічі його з Лебедем цей останній показав йому мін. Пєрацького, дав йому ріжні вказівки, після чого Мацейко вернувся до Львова.

Другий та останній раз приїхав Мацейко до Варшави у червні 1934 на тиждень перед атентатом і від того часу залишався уже у Варшаві.

Бомбу, яку мав при собі Мацейко підчас атентату, зладив у Кракові Ярослав Карпинець у лябаторії змовників, яких ячейку викрили і зліквідували у Кракові напередодні замаху. Виявилося, що кілька членів тієї ячейки, які тепер виступають у процесі як обвинувачені, були студентами Яґайлонського університету у Кракові. Сюди належать Ярослав Карпинець, який був студентом хемії Яґайлонського університету, і Микола Климишин, студент фільософії цього університету. Карпинець відповідатиме за зладження бомби, Климишин за доставу складників до цієї бомби.

Бомбу передав опісля Карпинець Лебедеві, який перевіз її з Кракова до Варшави і тут переховував її до дня замаху. Лучником між Карпинцем і Лебедем був одночасно Климишин.

Тиждень перед атентатом. Роля поодиноких обвинувачених.

Справник убивства Гриць Мацейко виїхав останній раз до Варшави на приказ Бандери, як уже сказано, на тиждень перед атентатом. Бандера, висилаючи його до Варшави, дав йому гроші та автоматичний револьвер. Згідно з одержаними вказівками Мацейко мав виконати замах на мін. Пєрацького з револьверу або кинути бомбу, яку Лебідь переховував уже у Варшаві.

Підчас приготування замаху ОУН вело підпольну роботу у великій тайні при допомозі спеціяльних лучників, які зводили поодиноких членів зі собою у відповідних моментах. Також до стрічі шефа ОУН, Бандери, з Мацейком довів лучник. Цю ролю лучника виконав **інж. Богдан Підгайний.** Підгайний спровадив Мацейка до Бандери і віддав його під його прикази. Мацейко дістав теж револьвер від Бандери за посередництвом Підгайного. Крім того Підгайний удержував орґанізаційну лучбу з Лебедем підчас його побуту у Варшаві.

Дуже важну ролю у зорґанізуванні атентату відограв теж обв. **Іван Малюца,** студент львівської політехніки. Малюца вже в 1933 р. помагав Лебедеві у веденні розвідки у Варшаві та вишукав т. зв. хати, себто схови, щоб улекшити втечу справникам убивства.

Дорога і втеча Мацейка по атентаті.

З Варшави виїхав Мацейко по атентаті безпосередньо до Люблина, де скрився у помешканні обв. **Якова Чорного.** Чорний був студентом прав люблинського університету. Першої ночі по вбистві Чорний дав Мацейкові нічліг у своїм помешканні в Люблині. З Люблина Мацейко вернувся до Львова і тут занявся ним обв. **Евген Качмарський,** який є робітником з 5-кл. ґімназійною освітою. Качмарський дав Мацейкові зброю і гроші та довів до стрічі з обвинуваченими **Іваном Малюцою і Романом Мигалем,** які занялися зорґанізуванням і влекшенням утечі Мацейкові з краю.

Мацейко втік з краю щойно 5. серпня, отже третього місяця по злочині. Орґанізацією втечі занялися Малюца і Мигаль, який був студентом права львівського університету, практичне виконання передали обв. **Катерині Зарицькій,** студентці львівської політехніки. На доручення Малюци Зарицька дала Мацейкові схоронище в Ямнім. Опісля Зарицька пішла з Мацейком до зеленої границі. Недалеко границі прилучився до них **Ярослав Рак,** адвокатський аплікант зі Львова, член ОУН. Обоє перевели Мацейка через зелену границю Татарським просмиком до Ясіня у Чехословаччині. По переході просмику Зарицька і Рак передали Мацейка під опіку Ярослава Барановського, вазначного члена ОУН. за кордоном. Цей Барановський є рідним братом відомого Романа Барановського, якого засудив суд у Самборі за участь у вбивстві пок. Тадея Голувка. Засуджений Роман Барановський — як відомо — помер недавно у Святохресній вязниці, де відсиджував кару.

Стежні листи.

Мацейко перейшов кордон і прибув до Ясіня 5. серпня 1934 р. пополудні. За Мацейком розіслали **стежні листи** і його справу вилучили. Тепер виявилося, що стежні листи розіслали не тільки за Мацейком. За участь в орґанізуванні замаху і за намову Мацейка до вбивства мін. Пєрацького польська влада розіслала стежні листи за: **Евгеном Коновальцем,** сотником **Ріком Ярим, Еміліяном** Сеником, обвинуваченими за намову до вбивства, за **Ярославом Барановським** та гуртом інших осіб, м. ін. і за нареченою Ярослава Барановського **Анною Чемеринською.**

Коли Мацейко негайно по атентаті виїхав до Люблина, два його найближчі помічники й орґанізатори замаху у Варшаві, **Лебедь і Гнатківська,** втекли до Данціґу. Лебедь виїхав опісля до Німеччини, де його арештували і німецька влада видала його польській. Зате Гнатківська вернулась до краю, де якийсь час скривалась, опісля її арештували в околиці Косова.

У Данціґу Лебідем і Гнатківською заопікувався член ОУН. Андрій Федина, за яким теж розписала влада стежні листи.

144 свідки.

Акт обвинувачення обіймає 250 аркушів машинового письма, його оголосили друком і тепер він обіймає 110 сторінок. Всім обвинуваченим закидає акт обвинувачення приналежність до ОУН, якої метою відірвати полуднево-східні воєвідства від Польщі. Крім того сім обвинувачених відповідатимуть за допомогу Мацейкові до виконання вбивства, за намову Мацейка до замаху і влекшення йому втечі.

Обв. Степан Бандера відповідатиме за намову Мацейка до вбивства міністра, видання доручення, щоб Мацейко двічі поїхав до Варшави і за уділення йому потрібної допомоги.

До розправи візвали 144 свідків і кількох знавців.

Требуналові проводитиме: віцепрезидент 8-го виділу суддя **Потемкевич,** як вотанти засідатимуть: судді **Дембіцький і Вішневський** та запасний суддя **Дзіховський.** Обвинувачуватимуть: начальний прокуратор варшавської апеляції **Казимир Рудніцький** і спеціяльно делеґований до цієї справи віцепрокуратор окружного суду **Желенський.**

УЛАС САМЧУК.

ВОЛИНЬ

Роман-хроніка у 3-ох частинах.

Частина І.

КУДИ ТЕЧЕ ТА РІЧКА?

84

— Ну повторі! — звернувся він до Володька. Та, та, та — пропіти „достойно єсть", поклоніца учітілю і сказати: досвиданія.

— Харашо. Ступай. А Евгеній всьо уже знает. Он уже третій год у нас. Да?...

— Да, господін учітіль.

— Ну, так ступай!

І Володько поступав до дому. У руці несе торбину. У ній недоткнутий полуденок. Ах, як це неприємно. Коли б хоч був зїв цей полуденок. Бодай би ніхто, ні німий, ні решта дітей, не знали, що він ходив до школи. Володько стільки хвалився своєю школою і на маєш.

Від полудня пішов пасти худобу. На полях помітно осінь. Чорніють зорані ниви. Подекуди стерні розлогі жовтіють. Зграями перелітають ворони та шпаки, які чомусь тримаються разом. Десь з Угорщини — сусіднього схилу долини, який належить до села Угорське — чути крикливу хрипку пісню.

І зробилося Володькови сумно. Згадав Дермань і аж тепер пошкодував, що він не там. Згадав, які там гарні шкільні будови. Згадав сади, учнів в уніформі, великі вікна і музику, яку колись слухав під тими вікнами.

І люди там не такі, як тут. Не такі розчухрані, не такі лишайні. Якісь інші... Володько розумів між ними ріжницю, лишень не знав, чому вона повстала й як її висловити.

Другого дня Володько все таки йде до школи. Знов першим, знов чекання. Прибув Евген і притягнув з собою ще одного. Кличе його Родіон. Досить великий, білоголовий, сіроокий. Першим, що вони зробили, почали кпитися з Володька та прозивати його „дерманом". Володько мовчить, але приємно це не є. Наука і другого дня не відбулася.

Дома не мав що батькови сказати. — Що робили? — питає той. — Бомки били, як і вчора... Теж школа, різун їх мамі!

Володько просить Хведота: — Ходи зо мною до школи. Ходи. Будемо разом.

І матір також просить: — Пустіть його, мамо. Він вже досить великий. А нас буде четверо. Вже трое є...

— Але він же ще сім років не має...

— То нічого, — переконує Володько.

— Ну, хай йде. Все одно нічого дома не робить.

І Володько вже не йшов сам. З ним Хведот. Йдуть гордо селом і оганяються від клятих гусаків. Евген і Родіон притягнули ще Омеляна і стало пять.

Наука розпочалася. Володько радіє. Сидить і уважно слухає учителя. Хведот ввесь пе реляканий і його ледь помітно з глибокої лавиці. Одна маленька біла голівка сторчить. Омелян, Родіон і Евген також у першій ґрупі, хоча кожний з них по другому році ходять, а Евген третій.

Зпочатку молилися „Отче наш". Третього дня зявилися картини. Були це самі царі. На передній стіні теперішній цар, цариця і наслідник.

Учитель одразу пояснив, що вони всі тепер не звичайні собі стрибуни вуличні хлопці, а учні. Вони в школі, а школа це посвятне місце.

— Що то за образ? — звернувся він до Евгена, показуючи на Христа.

— Христос Спасітіль, — відповів Евген.

— А он там? — вказав на царя. — Ти, малий! — звернувся до Володька. Цей відповідає коротко:

— Цар.

— Так. Цар. Але так відповідати не можна. Треба сказати: цар Ніколай Александровіч, імператор всеросійський. Понял?

Володько кивнув головою. Учителеви це не сподобалося.

— Треба відповідати: — понял, гаспадін учітел. Повторі!

Володько повторює. Добре. Учитель вдоволений. Питає Родіона. Той зірвався на ноги і заплутався: — імпіратор цар Александрович... і став.

— Допоможи йому, Затворнюк Омелян.

Омелян встав і також нічого не сказав.

— Повторі ім єщо, Довбєнко, — ти маленкій — і тикнув пальцем на Хведота.

Цей встав, не міг вилізти зза лавиці, ввесь залився червоною барвою:

— Імілатол цал...

— Ну, ти єщо й гаваріть не умєш... Садісь. Старшій Довбєнко.

— Цар Ніколай Александровіч, імператор всеросійський.

— Харашо. Молодець. Садісь. А тепер дальше.

Перейшли до цариці, до наслідника і на цьому перша лекція скінчилася. Учитель виходить. Діти біжать на двір. Володько з Хведотом дуже несміливі. Бояться голосно говорити, сміливо ступити. Хведот непорушно сидить на свому місці. Родіон кривиться з нього: — Імілатол, імілатол... От дурний дерман. От дурний.

Володько вмішується: — Не дуже то розумніший і ти. Ти вже другу зиму ходиш...

— Ого! Хлопці! — гукає Родіон. — Дерман прозивається.

— Хто прозивається? — штикільгає Евген. Дерман? Оцей? Ми йому, як хоче, дамо... — і замахнувся на Володька кулаком.

— Не бийся, — насупив брови Володько. — Я тебе не зачіпаю. То він прозивається.

— Ні, ні! То він, то він... Я скажу господіну учітілю! — кричить Родіон.

— Я його не зачіпав і Хведот також ні, — настоює Володько.

— Хведот, Хведот! Хведот... Хве, Хве!... — реготять і скачуть всі три Тилявчани. Їм смішне Хве. У них кажуть фе, а Володько і Хведот фе не вміють вимовити. У них хвіст, хвіртка, Хведір... У Тилявців фіст, фіртка, Федір...

Хведот майже переляканий. Він не знає, що казати, як боронитися. Краще всього було б гарненько заплакати, але це також не випадає. На щастя прийшов учитель і визволив Довбенків з крутого становища.

Учитель пояснював предмети, що знаходилися у клясі, а всі мусіли повторювати.

Слідуючого дня Хведот уже зовсім не охоче йшов до школи. Володько просить: — Ходи, ходи. Прошу тебе. Я їм дам. Вони не будуть більше тебе чіпати.

І Хведот піддався. Вчера Настя зробила Володькови надзвичайний подарунок. Володько навіть не міг зпочатку слова сказати від захоплення. Вона пішла до Жида і за два яйця купила цілого олівця. Ах, яка радість! Він має тепер справжнього, цілого олівця. Вже давно не мав цілого. Мав кусничок такий малесінький, що ледь в руці держиться, а тепер цілий, довгий, гарний зі срібними буквами. Ах, який гарний олівчик.

Розуміється, що Володько взяв з собою до кляси олівця, як також кусник паперу. У клясі виняв гордо свого олівця і почав писати. Це було до приходу вчителя. Родіон, Евген і Омелян бігають, борукаються. Зненацька один з них помічає у Володька олівець.

—Карандаш! — кричить Родіон. — Дивіться, дерман має цілого карандаша!

Всі сипнулися до Володька. — Ага, — каже Евген. — Вчера ми мусіли б тебе набити. Ти з нього прозивався. Тепер, як хоч, щоб ми тебе не били, то мусиш урізати кожному з нас по куснику карандаша.

(Далі буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

СТАНОВИЩЕ И РОЗУМ.

Жінка президента Рузвелта виступала в вівторок з промовою перед одною дівочою колегією в Ню Йорку.

Півтори тисячі жінок вислухали її промови. Тревала вона всього 26 мінут. Виїмки з неї подають усі місцеві ґазети. Багато людей знаходять у ній видно багато річей, що заслугують на ближчу увагу.

Серед нерозвинених людей слова пані Рузвелтової заслугують на увагу тому, бо вона жінка президента. Серед розвинених людей слова пані Рузвелтової не заслуговують на увагу тому, що вона жінка президента. Якщо вони на увагу заслуговують, то тільки тому, що мають внутрішню вартість, себто тими словами бесідниця сказала думки, що заслуговують на увагу, хтоб їх не говорив.

МУСІВ БУТИ ВЕЛИКИЙ КОРАБЕЛЬ.

Говорила між іншим пані Рузвелтова:

„Я дістаю дуже багато листів, з котрих пишеться: „Я є родовитим Американець. Мої предки приїхали на „Мейфлавері", або щось подібне".

Пані Рузвелтова звертається відверто проти цеї претенсії на родовите американство. „Я справді не знаю, як могло на „Мейфлавері" поміститися стільки людей". Іншими словами вона каже: Панове, родовиті Американці. Вас так багато претендує на потомків тих, що приїхали сюди першим англійським кораблем, що вже через це одно, що вас так багато претендує на таке старе американство, мусить збуджувати насмішку.

Якби судити по числі людей, що мають претенсії бути потомками тих, що приїхали в Америку на „Мейфлавері" в 1620-тім році, то „Мейфлавер" мусів би бути щонайменше такий, як „Нормандія", що має 30.000 тон містоти. На ділі „Мейфлавер" мав містоти 180 тон.

РОДОВИТІ АМЕРИКАНЦІ И „ҐРІНОРИ".

Та пані Рузвелтова говорила про претендентів на потомство по пасажирах „Мейфлавера" не на те, щоби розкрити їх нерозум. Вона заходить у справу глибше, бо до людських чувств. Вона звертається до почувань, які криються під цим покликуванням на походження з пасажирів „Мейфлавера".

Є в тих людях якась гордість, себто поняття про свою вищість. Вони на те підносять своє походження, щоби показати, що вони кращі Американці від тих, що їх батьки приїхали до Америки пізніше. Такі люди вважають, що вони ліпші патріоти, або люди вищої моралі.

Пані Рузвелтова каже: „Памятаймо, що тамті люди (що прийшли до Америки пізніше та їх потомки) мають таке саме право бути гордими на свою народи, на свою історію, на своїх героїв, на свої досягнення, як ми на свої".

ЯК ЦЕ НАЗИВАЄТЬСЯ?

Пані Рузвелтова називає цю людину, горду на свою моральних вищість, одним англійським словом: „селф-райчес" (self-righteous).

Словар пояснює, що це слово означає такого, що є праведником у своїй власній оцінці. Український словар не знає на це відповідного слова. Не має його ні в словарі московської мови, ні в словарі польської мови. Це показує, що Славяни не вважали це явище важним настільки, щоб його назвати окремим словом.

А проте явище воно досить загальне й у них. Часто бачимо батька, що ставить себе своїм дітям за примір. „Як я був у твоїм віці, я вже корови пас, а ти що?" Бачимо це нераз у вчителів, проповідників, вічевих бесідників, народних політиків, що говорять про себе (виразно або хованою це відповідно) як про праведників, яких інші повинні наслідувати.

НАСЛІДКИ ГАРНИХ ПРОПОВІДЕЙ ПРО СЕБЕ.

Коли славянські мови немовби говорили, що це оцінювання себе як божого праведника не має значіння, то пані Рузвелтова говорила молодим Американкам зовсім інакше. Вона остерігала своїх слухачок, щоби вони не дивилися на інших людей зі становища своєї моральної вищости. Людина, що це робить, не може зрозуміти інших людей. Нарід, що дивиться на інші з поняття своєї вищости, не може зрозуміти інших народів, ні їх історії, ні їх героїв, ні їх здобутків.

Виходить, що, на думку пані Рузвелтової, погляд на себе як на праведника має практичне життєве значіння. Чи може не має? Можливо, що це не важно, щоби зрозуміти інших людей та народів? Можливо, що це байдуже, щоби зрозуміти пориви й розвій інших людей і народів?

Як це не важне нам, то не важне теж іншим, щоби зрозуміти нас. Чи справді нам це байдуже?

ХТО ТУТ ВИЩИЙ МОРАЛЬНО?

Японська туристична організація зробила містови Ню Йоркови „дарунок доброї волі". Дала преріжні образи, різьби, предмети артистичного промислу. Приймаючи ці річи, посадник міста заявив, що він роздасть ці річи по нюйорських школах, щоби вони там показували американським дітям, які гарні річи виробляють Японці. Найдорожчі річи мали піти до музею міста.

Річи покищо виставлено в кімнаті принять посадника міста, котрий сказав, що вищі урядники міста можуть узяти собі щось на памятку з колекції. Коли секретарі посадника поглянули потім на колекцію, вони не побачили в ній ніякого вартісного предмету. Все вартісне забрали урядники. Посадник думав, що вони дуть брати менше вартісні ляльки, а вони позабирали, що могли, найдорожче. Збірка виглядала як по нападі Індіян. Або збірка галицьких Українців по „пацифікації".

Що мають Американці говорити про цей випадок? Чи справді задерти носа на свою моральну вищість над Японцями?

ТРАПИЛИ ЯКРАЗ НА НЬОГО.

У місті Ровм, Ню Йорк, арештувала поліція й поставила на суд Ґая Вагнера. Засуджено його на 10 долярів кари.

Арештовано його за скору їзду автом.

Їхав він скоро, бо спішився до міста Освіґо, де мав виголосити відчит в одній школі.

Мав говорити про „безпечество", очевидно й про те, що треба їхати автом поволі й безпечно.

Веселий пацієнт.

Лікар: — Чого ви смієтеся? Чи то таке смішне, що я зшив вам живіт?

— Ні, пане докторе, але ви зашили там свій волос з бороди і він мене дуже скобоче.

Краще пізно, як ніколи.

— Но, знаєш, з таким нареченим, що дає на себе ждати цілу годину, я негайно зірвала б.

— Бачиш, краще чекати на нареченого одну годину, як вичікувати ціле життя.

„ГАЙЛЬ ГІТЛЕР"

(Цю статтю, що в дуже живий спосіб зображує нам причини „культу" Гітлера в Німеччині, на основі безпосередніх обсервацій — подав львівський „Наш Прапор" за „Кур. Варш.", ч. 246. — Ред.)

Загадка Гітлера.

Нема сьогодні теми з якоїнебудь ділянки німецького життя, що її обговорювання не вели би простою дорогою до особи Гітлера. Вона виповняє нині ціле життя Німеччини.

Образ Гітлера маємо назагал ми, чужинці, скомплікований у своїй — простоті. За кордоном дивляться на цю людину як на незвичайно щасливого політичного грача, що вміло дійшов до найвищої влади, яку знає історія його краю і — не знає нині властиво, що з цею владою робити. Є духовим примітивом. А примітив не може бути осередком життя 65 міліонів цивілізованих людей.

І тут наступає комплікація питання. А саме, як цього роду людина могла заволодіти так неподільно, хочби на хвилю, народом учених і фільософів? Направду, хто так гляне на Гітлера, той собі на це питання не могтиме дати відповіди.

Але тоді людей тимбільше застановляє, а радше іритує, як могла така людина створити довкруги себе цю могутність диктаторської грози, яка збуджує жах у всіх, жах, що відпихає одних, але тим кріпше вяже других? Нам зарисовується з віддалі заграниці цесаристична постать німецького диктатора в блеску сили Кая Юлія і — слабости Нерона.

В Німеччині.

Під суґестією такого образу творця III-тої Німеччини я вїжджав в її границі.. Як я знайшовся вже в глибині Німеччини і зачав розбалакуватися з людьми, порушаючи щораз інші теми, я оминав тільки одну справу: справу відношення мойого співбесідника до Гітлера. Я знав, що він мені нічого злого не скаже про диктатора; а конвенціональна похвала зовсім мене не цікавила. Одначе не говорити про Гітлера, коли говорилося про те, що взагалі діється в Німеччині, було неможливо. Отже я завжди розмовляв на річевій площині. Говорилося про нього за посередництвом дійсности, яку створював; але не про особість, в якій її створював; чим був у чині, але не — в особовості.

І ось десь між Франкфуртом і Кобленцом хтось каже мені в вагоні, по довгій особідній балачці, тоном дуже цінного довірочного признання:

— Везу мойому синови сосонову галузку, якої діткнувся Фірер, стоячи на першім відтинку автостради Мінхен-Зальцбург, коли її відчиняв...

Я отворив широко очі:

— Що ви такого везете?

— Ага, не вірите? Бачите, це тільки завдяки тому, що маю брата, що працює в проводі партії в Мінхені, і він бачив, як Гітлер діткнувся головою цеї галузки. А тому, що мій брат сам не має дітей, отже віддав її мені, щоб мій хлопець міг рости й виховуватися, споглядаючи на неї, а потім передати її своїм дітям.

Я глядів на цього чоловіка зі здивуванням. Досьогочасна наша розмова дала мені пересвідчення про непересічну культуру мойого товариша подорожі, ставляючи його в моїх очах дуже високо. Його соціяльне положення не було нижче. Директор великого промислового підприємства, майор з часів війни, хемік зі ступнем доктора. І ця людина показується мені нагло в стані природи таким примітивним, що аж штучним. Але, врешті, нехай собі везе, що хоче, та нащо мені цим голову завертає?

В батьківщині Гітлера.

Цю сцену я зрозумів уповні щойно тоді, як я знайшовся в Мінхені. Тільки тут можна справді зрозуміти гітлеризм; бо тут щойно можна пізнати, чим є Гітлер. І я переконався, що то гітлеризм пояснюється через Гітлера, а не навпаки, як звичайно думається.

Гітлера пізнається щойно в його давній батьківщині. Баварія не є тільки батьківщиною руху, це значить тереном, в якім Гітлер кинув перший посів. Вона є батьківщиною самого Гітлера.

Бо є леґендою австрійщина Гітлера. Гітлер є Баварцем. Австрійська „версія" повстала внаслідок того, що рідня Гітлера мешкала на території, що належала державно до габсбурської монархії. Але ціла Бравнав вважалася баварською.

Німецьким краєм, у якім культ Гітлера дійшов до вершків обожання, є Східні Пруси. А одначе правдиву велич цеї людини оцінюється майже на протилежнім — не тільки географічно — бігуні Німеччини, в Баварії. На Східні Пруси Гітлер впливає могутністю необмеженої влади, на Баварію — владою необмеженої могутности. У Східних Прусах є тим, кого зіслала судьба згори, в Баварії тим, який вийшов з низів. Там стоїть перед народом, тут стоїть серед нього.

На самім верху — і рівночасно на низах...

Німецький нарід знаходить у Гітлера те, що найсильніше людей завжди зєднує. Віднаходить власну типовість, віделізовану ненадійно в формі чогось вимкового. Так якби її протиставлення, яка одначе свій зміст добуває власне з неї. Гітлер є незвичайно німецький.

Німці не мали ще такого володаря. Хто навіть виходив з низів, той одначе, коли став на горі, зіставав на горі; потім для того, щоби вліз більше не сходити. Гітлер пішов так високо, на такі верхи, як ніхто перед ним в історії Німеччини; а рівночасно остався на долі. Виразніше кажучи: удержався на поземі тих низів. І через це ці низи почувають себе вивищені. І тому саме зєднуються довкруги нього таким сильним перстенем. Довкруги нього, не за ним.

Німецький нарід привик від давних віків, що володар був високо. Цісар був там відділений від народу довгою драбиною бюрократичної ієрархії. Не тільки відмежований шпаліром війська, коли „зближався" до народу. Був — що було вже оригінальністю німецької ситуації, — відділений від народу драбиною — королів, князів і князьків. А кожний з них знову відмежований від народу шпаліром війська. По війні на їх місця ввійшов президент республики й премієри союзних країв; але в характері цього відношення нічого не змінилося. І ось приходить людина, що має владу всіх королів і князів, перетоплену в один меч, якого блеск затемнює всі цісарські корони — і ця людина...

Ця людина, коли вмирає старий, але зовсім сірий член партії, прибуває, щоби сам занятися судьбою вдови і дітей. Коли незнана поза своїм тереном, а в ньому вже довго непрацююча членкиня партії кінчить 70 літ, приїжджає, щоб зложити їй побажання. Коли напише до нього з якоїсь закутини дитина, відповідає їй власноручно письмом і присилає забавки...

Коли Гітлер приїжджає до Мінхен, не заїжджає — голова німецької держави — до королівської палати, ані до Нінфенбурга, ані до Шляйсгайму, ані навіть до Брунатного дому. Ні. Коли був ще переслідуваний і малий, вповадився на III. поверх, як субльокатор до якогось пана Вінтера, що був експедитором „Фелькішер Беобахтер". І нині, великий і всевладний, заїжджає до цеї самої субльокаторської кімнати, де услугує йому добряча пані Вінтер, а засідає до снідання з нею і її чоловіком. Ця людина не їздить на відпочинок до Потсдаму, ані до Шпандав, але до маленького домику Вахенфельд в Оберзальцберґу, де в чотирох кімнатах живе тільки зі сестрою, не маючи ані одної особи служби. Ця людина не замикається, коли приїжджає на конвенцію, в заштиних конференціях і не окружає кордонами жандармів шляхів свойого приїзду, але в кількоро, або зовсім сам входить до першого ліпшого льокалю, заповненого людьми і їсть таксамо як усі — серед них, як серед найближчої родини, від якої йому ніщо не може грозити.

Батько.

Німці ще не бачили такої людини. І не тільки не бачили — вони, говорячи німецьким стилем, не вмілиб собі її навіть подумати. Прийшов з полумям фанатизму в серці і з холодною калькуляцією хлопського розуму і мозку. І з сильним характером на услуги одного й другого.

Характером, який потрапить накидати всі іншим, бо потрапить накинути собі. Гітлер від довгих літ не курить, не пє, навіть не їсть мяса. Вміє відмовити собі всього, щоби могти — не відмовити всім іншим.

Відношення Гітлера до тих, що йдуть вірно з ним, є батьківське. Але відношення Німців до нього є теж, не скажу: дитинне; є дитяче. І може тут покажеться з нового боку тайна його впливу. Бо Німці є народом — так нераз душевно дитячим! Цею психікою дитини, яка не тільки любить квіти й звірята, але яка теж з погідною пустотою злословити сипне молодшому від себе піском в око.

Німецькій душі був потрібний цей батьківський володар. Не тільки „фірер" — „унзер фірер".

В особі Гітлера знаходять Німці може вперше — сконкретизування того, що вони мають любити. Це вже не є абстракція — держави, що то тільки її символізував монарх. Це конкретна людина, яка є сама предметом любови.

Німецька культура перестає бути абстракційною. Німеччина, батьківщина всяких абстракцій, ціле століття є просто змучена абстракційністю. Йде до упрощеного життя; до конкрету. І звідси це привязання до режиму, який є нині одною конкретною особою.

ПОДЯКА.

Ми, нижче підписані, складаємо щиру подяку усім тим, котрі брали участь в похороні нашого батька і мужа, бл. п. **Миколи Костева**. А іменно дякуємо товариству „Вільна Україна", від. 200 У. Н. Союза, за таку чисельну участь і за гарні квіти, У. А. Горожанському Клюбови за участь і квіти, Союзови Українок Америки, від. 35 з Озон Парк, за участь і квіти. Також дякуємо і поодиноким членам: родині Романків за квіти, п. Вол. Цісикови, п. І. Орлеянови і п. О. Коцопієви за квіти. Також складаємо сердечну подяку редакторови „Свободи" п. О. Ревюкови за участь в похороні і за таку зворушливу прощальну промову над гробом Покійного. Усім приятелям і знайомим, що не опустили нас у такім горю: Щире Спасибі!

Остаємося вдячні: вдова **Марія** і сини: **Йосиф** і **Теодор Костів**.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЧОГО БАЖАЮТЬ НАШІ СЕЛЯНИ З РІДНОГО КРАЮ.

На днях дістала я з рідних сторін від членів читальні „Просвіти" з села Селиська, повіт Березів, листа, в котрому гаряче прохають нас, щоб у якийсь спосіб допомогти їм до закупна книжок на жіночі теми для бібліотеки при „Просвіті", бо самі вони не мають змоги закупити.

Тому, що з того села нема багато людей в Америці, бо є заледви три-чотири особи, щоб й так багато не моглиб помогти їм, бо в Америці нема них великих гараздів, тому рішились вони віднестися з горячою просьбою до всіх свідомих Українців в Америці як до рідних своїх братів, щоб помогли їм у тім важнім ділі.

Цей лист з таким рідким проханням селян зворушив мене до глибини душі, тимбільше, що дуже добре знаю їх критичне положення, бо разом з ними перебула я цілу світову війну, як і останніх пять років тяжкого лихоліття. Тому хочу подати в кількох словах про їх трагічне політичне та економічне положення, як і про культурно-освітню діяльність останніх років.

Село Селиська лежить на західній землі Галичини. Обвите срібно-лентим Сяном та обкружене довкола чарівними горами та лісами. Але і на превеликий жаль є опанцирнене наоколо польськими селами. А навіть у самому селі живе половина польського населення. В тім ціла трагедія тогож села. Воно переживає великі переслідування з боку властей, бо постерунок жандармерії є в місці, що слідить за кожним кроком, рухом і словом і за найменшу річ карає. Але і багато терплять наші селяни від своїх сусідів Поляків, а найбільше потерпіла своя рідня мова. На жаль, мушу сказати, що ще донедавна в тому селі всі Українці говорили (крім священичої родини, дяківської і одної сільської) по польськи. Але нині ніхто не повірив би, що це ті самі люди, що ще так недавно вважали за Поляків. Нині ті самі Українці серед переслідувань стоять на культурно-освітньому полі краще, ніж стояли тоді, коли мали кращу змогу розвиватись. Вони вже всі говорять нині чистою, рідною, українською мовою. Тепер перебрались в свою народню ношу всі як один, від наймолодшого до найстаршого, а давніше про таке й чути не хотіли. А з якою гордістю носять її! І дорожать нею як найбільшим скарбом! А пісня як там нині лунає українська, аж гомін іде по горах, лісах, дібровах. А донедавна ніхто там не чув про неї, бо всюди співали тільки польські пісні. Нині там що дня сходяться і старші і молодші до своєї народньої святині, що пишається посеред села понад 30 років, де міститься читальня „Просвіти", кооператива, каса Райфайзена і кружок Сільського Господаря. Ще хотіли заложити Молочарню Районову, та не мають її тепер де примістити. Хотіли будувати ще одну народню домівку та польська влада не видала їм концесії й то через одного сусіда, що вніс спротив, бо, мовляв заступив одну стіну його хати.

А як там гарно працюють Українці, як вони гуртуються при своїй народній святині, як одні читають, другі вишивають, інші вчаться ріжних вправ при співах народніх пісень. Аж любо згадати за це. А в додаток ці Українці серед таких тяжких часів вималювали прекрасно в чисто українсько-народньому стилю церкву своїм власним коштом під проводом місцевого пароха о. Савойки, що разом з ними працює понад 35 років і немало положив своєї мозольної праці над освідомленням селян. А тепер знову дочекались одної доброї сили в селі. Є нею д-р Омелян Волинець, що минулого року покінчив свої медичні студії й практику в 25-му році життя. Д-р О. Волинець вийшов з бідної дяківської родини і мусів сам своїми власними силами пробиватись крізь школу нераз в голоді і холоді. Нераз приходилось йому переходити цілу ніч серед морозу з книжкою під пахою, бо не мав чим заплатити за кімнату! Оттак добуває знання наша сільська молодь в краю! Д-р Волинець є народолюбцем. Він ще від студентських часів іде крок у крок разом з селянами і в кождому кроці освідомляє їх. Це правдивий син бідного нашого поневоленого сільського народу! Дай Боже, щоб кожде українське село виховало собі такого сина!

Ще хочу сказати, чому то наші селяни прохають нас, щоб допомогти їм до закупна бібліотеки.

Тому, дорогі читачі, що ті люди багато потерпіли від останніх катастрофальних років, які навістили те село. Цього року град знищив всі плоди, іншими роками Сян заливав їм найурожайнішу землю. Через те село дуже збідніло і люди терплять голод не тільки на переднівку, але і цілий рік. Можна навіть бачити, як люди ходять босо серед найлютішого морозу, і то старші і діти! Я сама бачила маленьких діточок, що бігли що мога по снігу босими посинілими ніжками з книжками під пахою до школи. А школа далеко за селом.

Кров у жилах стинається, коли бачиш таку страшну картину з життя наших нещасних селян. І вони нині серед таких страшних обставин не пишуть до нас по хліб і одіж, а по книжки! І чиж ми можемо відмовити їм такого цінного прохання? О, ні! Ні, ми не можемо відмовити їм закупити той найбільший скарб. Не відмовмо їм помочі, коли вони хотять освідомлятись серед голоду і холоду, та ще і під ляцьким багнетом! Жертва, яку ми вложимо в ту книжку, про яку нас просять, принесе стократні овочі, бо наші селяни вже зрозуміли, що тільки через освіту можна здобути краще завтра!

Тому то я і від себе гаряче прохаю всіх свідомих, щоб не відмовили тому рідкому і такому цінному проханню наших братів з рідного краю.

Жертви прошу слати до Обєднання, або впрост до села на руки голови жіночої секції при читальні „Просвіти", або скарбнички, якими є: Марія Туцька і Пелягія Сич, село Селиска, почта Динів, пов. Березів.

Подала

Анна Стецик,
Перт Амбой, Н. Дж.

— Я чув, що ви дістали дуже скоро посаду в банку. Це мабуть тому, що ви знайомі з директором.

— Так, трохи тому, що його знайомий, але більше тому, що він мене не знає.

Непорозуміння.

Пане маґістер, прошу мені дати порошок на хробаки.

— Для дорослих?

— Як я можу знати, чи вони вже дорослі, чи ще маленькі?

— Як вам живеться? Ліпше?

— Недобре, одначе ліпше...

— Ну, то добре, що ліпше!

— Так, одначе булоб ліпше, щоби було добре!

Безробітний.

В одного священика вкрали злодії кури. Коли служниця відчинила рано курник, вийшов з нього лиш одинокий когут. На шиї мав табличку з написом: „Безробітний".

ЯК МИ ПОМАҐАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

КОГОС, Н. Й.

Зі срібного весілля на визвольну боротьбу.

Наші широко відомі і щирі українські патріоти гр. Василь і Катерина Мадараші обходили 25-літню річницю свого подружого життя і з тої нагоди влаштували товариську забаву, на яку зїхались багато гостей з Когос, Водервліт і Амстердаму.

При забаві не забули гості за рідний край. На поклик п. Василя Сташка зложили гості на визвольну боротьбу, а то: Катерина Мадараш $5; по $1: П. Роганич, С. Чайковський, В. Сташко, Вітковський, Т. Мадараш, М. Мадараш, С. Ковальчик (мол.), С. Ковальчик (ст.), П. Сернюк, В. Мадараш; по 50 ц.: А. Пивчик, Ю. Бокай, Н. Винницький, пані Ю. Атаманюк, Й. Юркевич; по 25 ц.: Роганич, Софія Шелест, С. Шелест, А. Мадараш, М. Канар; дрібними датками $1.75. Разом $20, які вислано до „Обеднання" на вище призначену ціль. Збіркою занялись пані Юстина Атаманюк і Юрій Бокай.

Кореспондент.

СВІТОВА ВИСТАВА В НЮ ЙОРКУ

Мешканці міста Ню Йорку, котрі мали нагоду оглядати вдалу Виставу Столітнього Поступу в Шікаго, рішили влаштувати свою власну світову виставу. За придуманими вже плянами можна передбачувати, що це буде найбільша світова вистава в історії.

Пропонована площа на ту виставу буде обнимати простір з більше як тисячі акрів землі, сягаючи від заливу Флошинг до околиці, званої Кю Ґарденс, у дільниці Квінс, місті Ню Йорку. Вже згадувано, що це буде на спомин 150-тої річниці довершення організації уряду Злучених Держав та інавгурації Джорджа Вашінґтона в місті Ню Йорку як першого президента. Вистава пічнеться 30-го квітня 1939 року, а закінчиться вісімнацять місяців пізніше.

Комітет, до котрого входить багато визначних громадян, заявив, що кошти правдоподібно будуть виносити сорок мільонів долярів та передбачує, що вистава „дасть матеріяльну підмогу до пробудження відбудови індустрії не тільки в Ню Йорку, але по цілому краю". Співпраця федерального, стейтового та міського уряду є запевнена.

Місто зі своєї сторони як прямий даток на виставу призначує безплатне вживання землі, котру зладить та виправить відповідно до вимог. У короткім часі будуть почате відповідні кроки для заснування членської безінтересової корпорації до переведення наміченого діла. На випадок, коли з вистави останеться надвишка з грошевих прибутків, думають, що її повернеться таксамо як надвишку в сумі кількасот тисяч долярів у Шікаго зі Століття Поступу, закритого останнього року, на допомогові цілі.

Фактом є, що місто Ню Йорк, ця безпосередня морська пристань для великого европейського й іншого заграничного транспорту, буде, на думку ініціяторів, привабою до значно більшого в пропорції прибування відвідувачів зза границі. Рік 1939 є теж природним вибором, бо сто пятьдесять років тому федеральний уряд відбував свою першу конституційну нараду в місті Ню Йорку та був першим роком нового уряду, а місто Ню Йорк було тоді столицею краю.

Один з інтересних чинників лежить у тій обставині, що відколи перша світова вистава була влаштована 1853 року у Кристал Палас, не було за ввесь той час, себто на протязі вісімдесять двох років, другої вистави в місті Ню Йорку.

Перша в історії світова вистава відбулась у Лондоні, а відкрито її в Кристал Палас 1851 року. Два роки пізніше на площі, де тепер знаходиться Браєн Парк у місті Ню Йорку, Америка влаштувала свою першу виставу, надаючи свому блискучому новому будинкови назву її англійських братів: Кристал Палас. Вистава була звісна під назвою „Світова вистава для оглядання індустрії цілої нації". Наступна американська вистава відбулась аж 1876 року, коли Філаделфія святкувала свою сотню річницю.

Мабуть найблискучішою з усіх вистав була Світова Колюмбійська Вистава Америки, котра відбулась у Шікаго 1893 року, для відсвяткування чоторо-сотньої річниці відкриття Америки. З того не тільки був фінансовий успіх, але там було найбільше число учасників, великий оборот, багато гостей, експонатів та заняття простору, більшого як інші вистави.

Інші більш значні вистави були такі: Пан-Американська Вистава у Бофало 1901 року; Луизіянська Купча Вистава у Сейнт Луис 1904 року; Панама-Пасифик у Сан Франсіско 1915 року; Сто пятьдесять-річна Вистава у Филаделфії 1926 року. Багато з них не здобули фінансових успіхів, але кожна принесла загальну світову користь на науковім, артистичнім та індустріяльнім полі.

Вистава Столітнього Поступу, котра скінчилась останнього року, мабуть була найбільш ризиковна справа як на одну місцевість у часі депресії, однак принесла грошеві прибутки, бо учасники оставили 60 мільонів долярів на самій виставі, а сто мільонів долярів позатим, а саме на мешкання, харчі та купно річей. Вистава затруднювала 75 тисяч людей.

Ню Йорк, до чотирох років відтепер, має вигляди та добру нагоду влаштувати ще величавішу світову виставу.

ФЛІС.

Модерні діти.

Ф у н я: Будь же тихо й не верещи. В сальоні є гості.

Б у н ь о: Звідкіля знаєш?

Ф у н я: Щож це, не чуєш? Татко каже до мамусі „моя дорога"!

Міст.

— Куди веде цей міст?

— На другий бік, чоловіче.

АНЕКДОТИ З ЖЕТТЯ БУВШОГО БОЛГАРСЬКОГО ЦАРЯ ФЕРДИНАНДА.

Про колишнього болгарського царя Фердинанда відомо, що він у поведінці із „своїми Болгарами" любив уживати гострого тону, а часто висловлював свою думку зідливим гумором. Ще й сьогодні розповідають собі Болгари про царя Фердинанда ріжні анекдоти.

Раз приїхав Фердинанд до міста Тирново. Царя вийшли витати ріжні делеґації; найчисленніща була делеґація адвокатів. У Болгарії взагалі дуже багато адвокатів, з чого можна здогадуватися, що Болгари палкі та сварливі.

Цар спитав президента адвокатської палати:

— Так багато адвокатів? А всі маєте доволі праці?

— Ні, ваша великосте, не маємо доволі праці — нам живеться тяжко.

Цар із полекшею сказав лише:

— Слава Богу!

В одному балканському селі царя Фердинанда привитав посол тамошньої округи. Добродушний посол-демаґоґ, довкола якого товпився нарід, хотів показати, в яких близьких взаєминах він стоїть у Софії з царем, тому привитав царя високопарною промовою:

— Витай нам, царю! Який це щасливий вітер приніс тебе у наше скромне село?

Фердинанд оглянувся хвилинку, а потім сказав наче мимоходом:

— Нiщо надзвичайне — я по дорозі хотів лише довідатися, як у твому селі плекається худоба. Здається, добре!

У Німеччині стрінувся Фердинанд з одним Болгарином з Болгарії. На запит Фердинанда, чи в Болгарії пригадують собі ще старого царя, Болгарин притакнув і додав, що як недавно їхав автом до купелевої місцевости Чамкорії, то за кожним разом, як авто поринало колесами в глибокі вибої запущеної дороги, озивався оклик про царя Фердинанда, бо признавали, що тоді були кращі дороги в Болгарії.

— Ага, — відповів цар — то як вас десь болить, як мусите їхати поганими дорогами, то пригадайте собі колишнього царя!

Як Фердинанд іще володів у Болгарії, на його бюрку була все лиш одна фотографія. Це була фотографія невідомого болгарського вояка. Один вояк прислав цю фотографію з першої балканської війни в 1912. році з присвятою „Його Величності — цареви моя фотографія! Так виглядають люди, готові вмерти за свого царя!" Цю фотографію бажав цар мати все перед очима, бо він вище цінив відважних болгарських вояків, ніж політиків.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ.

(13)

Найвищий жрець Ніярх приступив до двох жінок. Його очі горіли фанатичним гнівом. Дівчина Арбеля присунулася ближче до лейді Бет, дрожачи зо страху, бо вона знала, що старий пророк може завдати найстрашніші кари в імени кровожадного бога Баала.

Страх обняв теж серце лейді Бет, але вона назверх захована спокій. Вона обняла рукою золото-волосу Арбелю й сказала: „Лишися зі мною!" Арбеля не розуміла її слів, але в її тоні мусіло бути щось таке, що вспокоювало дівчину. Її лице засвітилося радістю.

Ніярх нагло задержався. Небесна дівчина заговорила дивною мовою, а дівчина Арбеля її зрозуміла. „Що вона сказала?" — він спитався. Арбеля подумала скоро. Вона була найрозумніша дівчина з цілого племени й хотіла захоронити свою гарну товаришку перед священиком

„Вона приходить з висоти, з посланієм для народу Канану". Старші стали голосно дякувати богу молитвами. Ніярх тільки хитнув головою та сказав: „Тоді її свята особа не буде діткнена вогнем, як вона стане перед вогнечним стовпом Баала, що несе смерть тільки грішникам".